

Wierzba jest nieprzebranym bogactwem przeróżnych nisz ekologicznych i mikrosiedlisk. Wnętrze szybko starzejącej się i próchniejącej wierzby, jej miąszsz, stanowi zróżnicowane środowisko, jak i pokarm dla wielu grup organizmów, umożliwia współistnienie na tak niewielkim obszarze wielu gatunkom o odrębnych wymaganiach i sposobach życia.

A European Hairy Woodpecker (Picus hirsutus) is shown in flight, facing right. It has a prominent orange crest with black tips, a black beak, and a black and white striped pattern on its wings. The bird is perched on a tree trunk, which is visible on the right side of the image. The background is a soft, out-of-focus green.

Towarzystwo Przyrodnicze „Bocian” co roku organizuje „Dni Wierzby Głowiastej” polegające na zimowym ogławianiu wierzb. W ten sposób przypominamy tę tradycję i zachęcamy do sadzenia nowych wierzb.

Tekst: Anna Niebieszczańska, Adam Tarłowski
Rysunki: Anna Lisowska

Nie należy ogławać starszych drzew o naturalnym pokroju, grozi to uschnięciem drzewa i jest zakazane. Jedynym przypadkiem jest sytuacja, w której konary starej wierzby wyłamują się. Pozostawienie drzewa w takim stanie stanowiłoby zagrożenie dla bezpieczeństwa (np. drzewa przydrożne lub miejskie).

Więcej o wierzbach

Co to jest wierzba głowiasta?

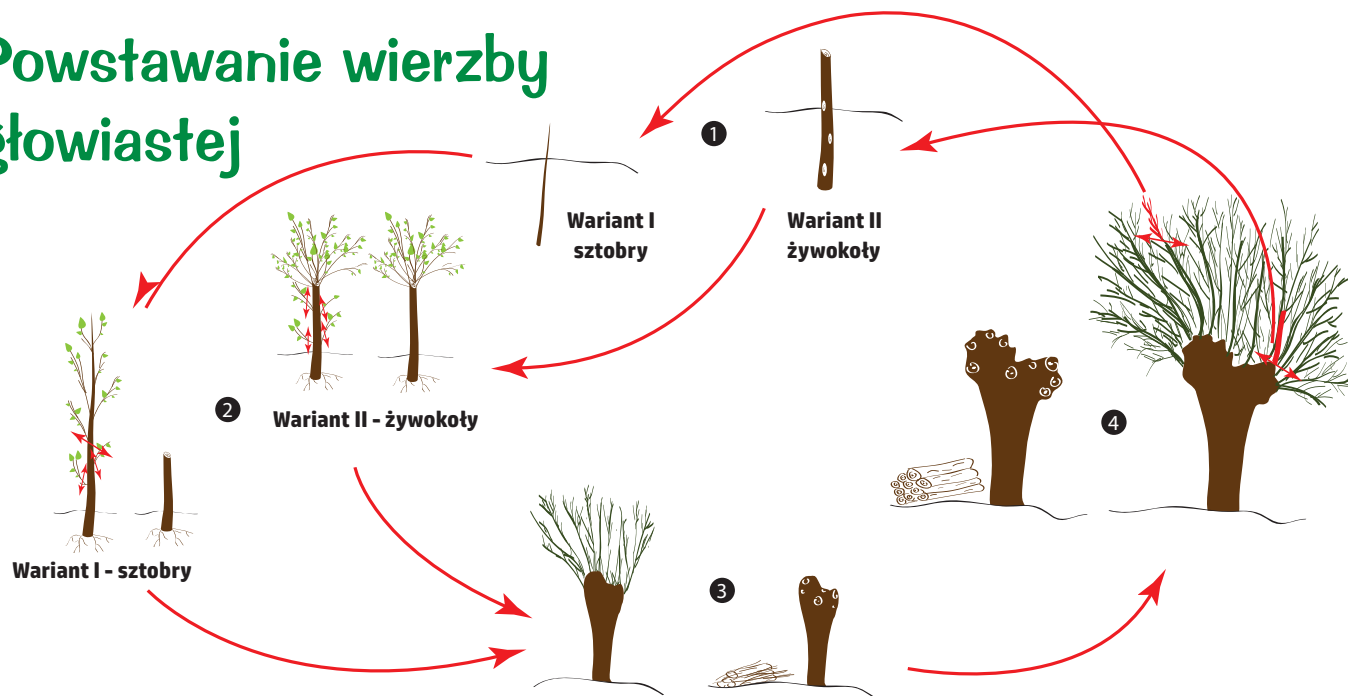
Wierzba głowiasta to nie odmiana czy specjalny gatunek wierzby, ale forma drzewa ukształtowana ręką człowieka. Powstaje w wyniku procesu zwanego ogławianiem polegającego na regularnym przycinaniu wszystkich pędów lub konarów z wierzchołka drzewa na wysokości 2–3 metrów nad ziemią. Cięcie formujące wierzby rozpoczyna się tuż po jej posadzeniu. W miejscach wielokrotnie powtarzanych cięć tworzy się wyjątkowy kształt zwany wierzbową głową, z której wyrastają młode pędy. Tak formowane od młodości wierzby dobrze znoszą ten zabieg a drzewo przybiera charakterystyczny pokrój i zyskuje długowieczność. Wierzby jako gatunki naturalnie krótkowieczne, w formie głowiastej mogą żyć nawet kilkaset lat.

Wierzby głowiaste mimo ich antropogenicznego pochodzenia, pełnią funkcję analogiczną do starych, wiekowych drzew stanowiąc kluczowe siedliska dla wielu gatunków. W przeciwieństwie do drzew nieogławianych, w których habitaty powstają dopiero po wielu dekadach, tworzą je w znacznie krótszym czasie – już po 30–40 latach od pierwszego cięcia. Utrzymanie, kontynuację zabiegów tradycyjnego ogławiania wierzb należy traktować jako skuteczną formę czynnej ochrony bioróżnorodności w krajobrazie.

Aleja wierzb głowiastych. Fot. Maciej Cmoch

Powstawanie wierzby głowiastej

Wierzbę głowiastą uzyskuje się w dwojaki sposób:

z cienkich, krótkich gałązek – sztobrów (Wariant I), lub pozyskanych podczas ogławiania grubych gałęzi – żywokołów (Wariant II).

1 Wariant I – sztobery

Wierzby łatwo rozmnażają się ze zdrewniałych nieukorzenionych sadzonek (sztobrów), czyli kawałków gałęzi długości około 30 cm sadzonych wprost do gruntu w szparę późną jesienią lub wczesną wiosną. Dla lepszego ukorzenienia się należy uszkodzić (zestrugać/skaleczyć) część kory z dolnej części sztobra. Po ukorzenieniu i wypuszczeniu pędów, młodą roślinę prowadzimy w formie drzewiastej z jednym pniem.

Wariant II – żywokoły

Wierzby sadzi się również wykorzystując grube gałęzie tak zwane żywokoły o średnicy 5–10 cm i długości (w zależności od potrzeb) 1,5–3 m. Żywokoły pozyskuje się ze starszych wierzb w okresie spoczynku drzew czyli od późnej jesieni aż do przedwiośnia i wkopuje w ziemię od listopada do marca w niezamarznięty grunt na głębokość 50–80 cm. Aby lepiej się ukorzeniły, należy okorować dolne 20 cm gałęzi, a pozostałą część wkopywaną w ziemię głęboko naciąć/pokaleczyć.

Żywokoły najlepiej przyjmują się na terenach z wysokim poziomem wody gruntowej, ale mogą być również sadzone w innych miejscach, pod warunkiem ich regularnego obfitego podlewania w okresie pierwszych kilku lat.

2 Wariant I – sztobery

Wierzbę prowadzi się w formie piennej, aż uzyska na wysokości 2 metrów średnicę pnia 5 cm. Zazwyczaj trwa to kilka lat. Po osiągnięciu tej grubości, na wiosnę jej wierzchołek i pędy boczne obcina się. W latach kolejnych usuwa się wyrastające z dolnej części pnia pędy, pozostawiając tylko te na wierzchołku.

Wariant II – żywokoły

W roku posadzenia i latach kolejnych usuwa się wyrastające z dolnej części pnia pędy, pozostawiając tylko te na wierzchołku. Wrazie suszy żywokoły należy obficie podlewać.

3 Ukorzenione drzewko ogławia się co roku lub co 2 lata przez pierwsze 10 lat, obcinając wszystkie pędy wyrastające z wierzchołka.

4 Po 10 roku wierzby ogławia się średnio co około 5 lat.

